

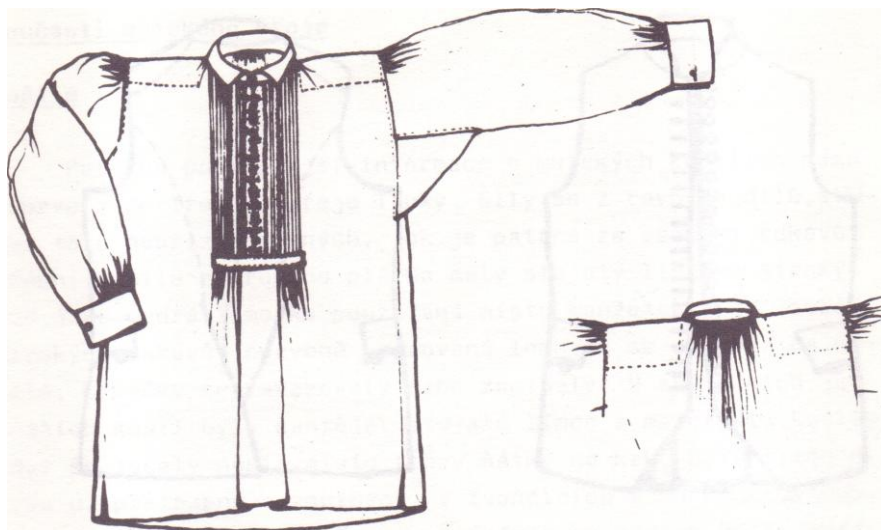
Lidový kroj ve Slatině

Na základě rekonstrukce Jana Kuči upravila Julie Motalová

Poznámka: Střihy krojových částí jsou k dispozici v knize Miroslavy Ludvíkové Kroj brněnského venkova. U všeho ženského oděvu je zapínání s knoflíky vpravo a dírkami vlevo.

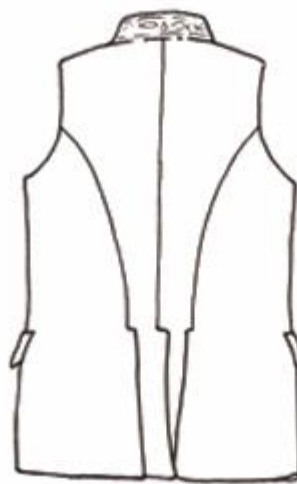
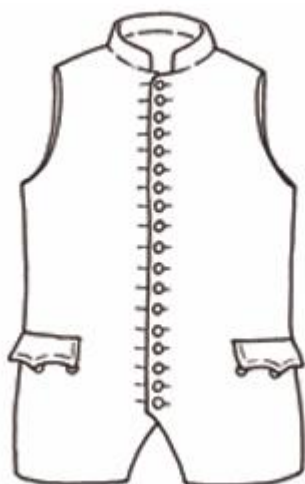
Mužský kroj – slavnostní

Košile z plátna nebo popelínu pravoúhlého střihu, širší rukávy do manžet, límeček malý přeložený, se sámký na prsou, s bílou madeirovou výšivkou podél légy. Počet sámků a krajka se liší na každé košili.

Vesta soukenná červená pro svobodné, tmavě modrá nebo zelená pro ženaté (tmavě modrá je svátečnější, zelenou nosí starší pánové), dlouhá do hloubi sedu s řadou kovových filigránových nebo hladkých knoflíků na zapínání, přišité na tkaničce. Tři knoflíky jsou přišity také pod patkami kapes, jejichž okraj je tvarován dvěma obloučky se středovou špicí (viz nákres níže). Zádové díly jsou vypracované se dvěma princesovými a jedním středovým švem a zakončené zešíkmenými překrytovými rozparky. Vesta je dlouhá po zápěstí, podšívka je z béžového klotu nebo kepru.

Na hody: dlouhá ozdobená rozmarýna na klopě.

Kalhoty černé/tmavé konfekční nebo z vlněné látky, dlouhé po kotníky, s pukem a vysokým pasem k upínání šlí. Kalhoty se zasunují do vysokých holínek.

Šle „šráky“ pod vestu s příčným dílem přes prsa. Šráky mohou být ozdobeny žabkami ze stužek a prýmků, laděné k dámské sukni.

Klobouk se širokou střechou. Ve 20. století byl nahrazován konfekčním kloboukem s neširokou střechou. V obou případech je bohatě ozdoben umělými květy na krepě (lze objednat např. u Moraviaflor, s.r.o.)

Obuv – černé hladké vysoké holínkové boty. Místo nich je možno vzít nízké černé polobotky.

Složený **kapesník** za pasem – brokátový 70x70cm, skládaný na čtyři cípy

Ženský kroj – slavnostní pro svobodnou ženu

Rukávce – košile zdobená sámkou na hrudníku, stojáček u krku ozdoben krátkým zvednutým krézlíkem, krátké rukávy jsou nabírané do menší baňky, v dolní části ukončené vyšíváním/krajkovými taclemi. Rukávy jsou těsně nad loktem mezi taclí a baňkou podvázány stuhou vhodné barvy. Slavnostní rukávce mají madeirové baňky s madeirovou krajkou na konci. Krejzlík je součástí košile.

Spodní sukně z plátna nebo damašku, spodní lem hladký či zdobený výšivkou, štykováním či madeirovou krajkou. Konec spodničky je zesílen 10cm lemem, tzv. plechem. Spodničky ušité do pevného pásu. Jeden kroj se sestává ze tří spodnic. Silueta kroje je zepředu rovná, od boků nařasená. Šíře spodničky: 4 metry. Spodničky jsou zepředu sešité s rozparkem na levém stehni.

Součástí sady spodnic je tzv. **cudnička** ze stejného materiálu se stejnou krajkou, šířka 150 cm, na gumu do pasu.

Jelito k rozložení tíhy sukni a vytvoření žádoucí siluety (viz fotka níže).

Sukně z těžkého brokátu (či látek hedvábného vzhledu, mušelínu, kartounu, případně jiných tkanin vzhledem vhodných pro slavnostní příležitost), podšité organtýnem, zakončené kartáčkem a barevným plechem z rubu, ve

spodní třetině s květinovou nebo jinou portou. Nad spodním okrajem se našíval *prýmek*. Šířka 4 metry. Sukně sahají cca do třetiny holeně, po naškrobení pod koleno.

Zástěra

„fěrtoch“ sváteční z hladkého hedvábí ukončená portou, šířka 95 cm, buď kvadratického střihu, nebo s našitým kanýrem, může být zdobena prýmkem a kajkou kolem dolního okraje.

Živůtek „kordulka“ opatřená kosticemi různých barev s krátkým šosem, vzadu ozdobně skládaným; zadní díl princového střihu, zapínání kordulky nejčastěji na šněrování do kroužků (viz příložená fotografie). Přednice jsou vyztuženy kosticemi. Materiál může být brokát, látky hedvábného vzhledu nebo samet. Zdobení tvoří větší galanterní barevné nebo metalické porty na přednicích a kolem okrajů.

Na hody: vonička a mašle z hedvábné stuhy do výstřihu, rozmarýn do ruky.

Šátek na krk na svátek se do výstřihu kordulky dával brokátový šátek s jemnými třásněmi, tzv. „střapčák“. Za nejšvátečnější se považoval šátek se zlatými květy (doložen fotografiemi z obce).

obuv: starší nízké střevíce

boty kotníkové či nadkotníkové (šněrovací botky)

bavlněné bílé háčkované **punčochy**

Červený šátek na hlavu – dnes známý pod jménem turecký šátek (na Brněnsku vídeňský), 130x130 cm. Ve Slatině doložen název „inglický šátek“. Zvláštností slatinského úvazu jsou odstávající cípky. (viz M. Ludvíková: Úvazy šátků na Brněnsku)

Vyšíváný **kapesník** za pas, složený na tři cípy

Barvy: Kroje obvykle mají tři barvy – dvě základní kontrastní (sukně a kordule) a jednu doplňkovou (zástěra).

Ženský kroj – slavnostní pro vdanou ženu

Rukávce – košile zdobená sámkou na hrudníku, stojáček u krku ozdoben krátkým zvednutým krézlíkem, krátké rukávy jsou nabírané do menší baňky, v dolní části ukončené vyšíváním/krajkovými taclemi. Rukávy jsou těsně nad loktem mezi taclí a baňkou podvázány stuhou vhodné barvy. Baňky jsou hladké s madeirovou krajkou na konci. Krejzlík je součástí košile. Baňky ani krejzlík se pod marynku neškrábí.

Spodní sukně z plátna nebo damašku, spodní lem hladký či zdobený výšivkou, štykováním či madeirovou krajkou. Konec spodničky je zesílen 10cm lemem, tzv. plechem. Spodničky ušité do pevného pásu. Jeden kroj se sestává ze tří spodnic. Silueta kroje je zepředu rovná, od boků nařasená. Šíře spodničky: 4 metry. Spodničky jsou zepředu sešité s rozparkem na levém stehni.

Součástí sady spodnic je tzv. **cudnička** ze stejného materiálu se stejnou krajkou, šířka 150 cm, na gumu do pasu.

Jelito k rozložení tíhy sukně a vytvoření žádoucí siluety (viz fotka níže).

Sukně z hladkého taftu, podšité organtýnem, zakončené kartáčkem a barevným plechem z rubu, ve spodní třetině s květinovou portou. Nad spodním okrajem se našíval *prýmek*. Šířka 4 metry. Sukně sahají cca do třetiny holeně, po naškrobení pod koleno.

Zástěra

„fěrtoch“ sváteční z hladkého hedvábí ukončená portou, šířka 95 cm, buď kvadratického střihu, nebo s našitým kanýrem, může být zdobena prýmkem a kajkou kolem dolního okraje.

Marynka z brokátu

Místo marynky může být i „kacabajka“ z různých těžších i lehčích materiálů s dlouhými šosy

Šátek na krk na svátek se do výstřihu marynky dával brokátový šátek s jemnými třásněmi, tzv. „štrápčák“.

obuv: starší nízké střevíce

boty kotníkové či nadkotníkové (šněrovací botky)

bavlněné bílé háčkované **punčochy**

Červený šátek na hlavu – dnes známý pod jménem turecký šátek (na Brněnsku vídeňský), 130x130 cm. Ve Slatině doložen název „inglický šátek“. Zvláštností slatinského úvazu jsou odstávající cípky. (viz M. Ludvíková: Úvazy šátků na Brněnsku)

Vyšívání **kapesník** za pas, složený na tři cípy

Barvy: Kroje obvykle mají tři barvy – dvě základní kontrastní (sukně a kordule) a jednu doplňkovou (zástěra).

Taneční a pracovní kroje

Pro méně slavnostní příležitosti byly používány lehčí levnější materiály jako potištěná bavlna (kartoun) na kacabajky a sukně, k nim plátěné zástěry. Spodní sukně se i k polosvátku nosily škrobené, neškrobily se pouze při práci na poli nebo po domě,

Na hlavu místo červených „inglických“ šátků je možno použít tištěné šátky s bílou půdou s červeným nebo modrým vzorem stejně vázané, nebo malé šátky, vázané pod bradu.

Muži pro méně slavnostní příležitosti nenosili červené vesty, do práce se často nosily modré plátěné zástěry.

Ženský kroj – taneční

Rukávce – košile zdobená sámkou na hrudníku, stojáček u krku ozdoben krátkým zvednutým krézlíkem, krátké rukávy jsou nabírané do menší baňky, v dolní části ukončené vyšíváními/krajkovými taclemi. Rukávy jsou těsně nad loktem mezi taclí a baňkou podvázány stuhou vhodné barvy. Taneční rukávce mají menší baňku než sváteční. Krejzlík je součástí košile.

Spodní sukně z plátna nebo damašku, spodní lem hladký či zdobený madeirovou krajkou. Konec spodničky je zesílen 10cm lemem, tzv. plechem. Spodničky ušité do pevného pásu. Jeden kroj se sestává ze dvou spodnic naškrobených natuho (ne natvrdo). Silueta kroje je zepředu rovná, od boků nařasená. Šíře spodničky: 4 metry. Spodničky jsou zepředu sešité s rozparkem na levém stehni.

Součástí sady spodnic je tzv. **cudnička** ze stejného materiálu se stejnou krajkou, šířka 150 cm, na gumu do pasu.

Sukně z bavlněného saténu, zakončené kartáčkem a barevným plechem z rubu, ve spodní třetině s portou. Nad spodním okrajem se našival *prýmek*. Šířka 4 metry. Sukně sahají cca do třetiny holeně, po naškrobení pod koleno.

Zástěra

„fěrtoch“ sváteční z hladkého hedvábí ukončená portou, šířka 95 cm, buď kvadratického střihu, nebo s našitým kanýrem, může být zdobena prýmkem a kajkou kolem dolního okraje.

Živůtek „kordulka“ z bavlněného saténu opatřená kosticí různých barev s krátkým šosem, vzadu ozdobně skládaným; zadní díl princesového střihu, zapínání kordulky nejčastěji na šněrování do kroužků (viz přiložená fotografie). Přednice jsou vyztuženy kosticí.

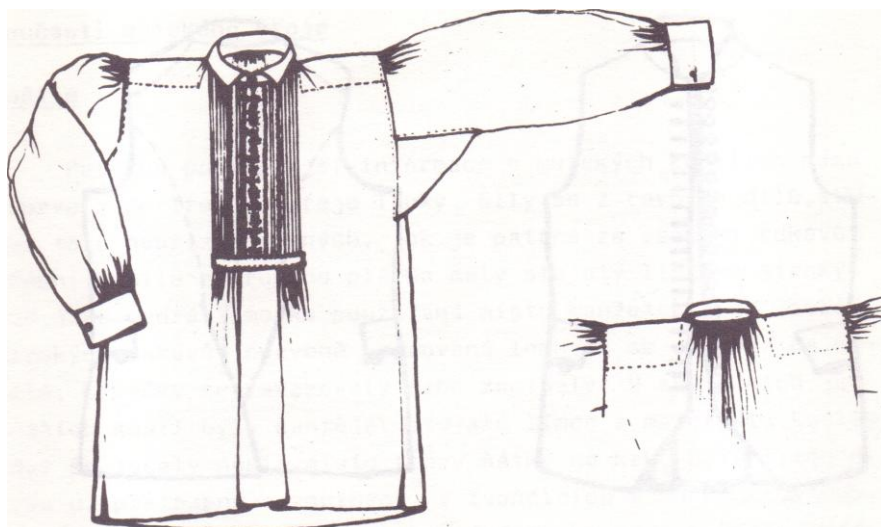
Bílý čtvercový kartounový šátek 70x70cm na hlavu

Taneční kroj se nosí bez štrápčáku.

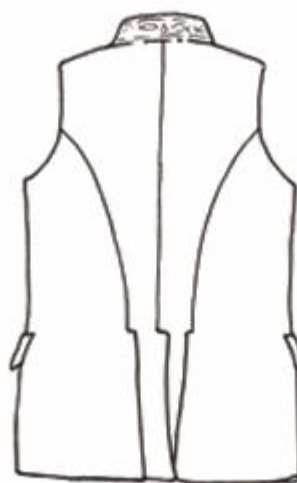
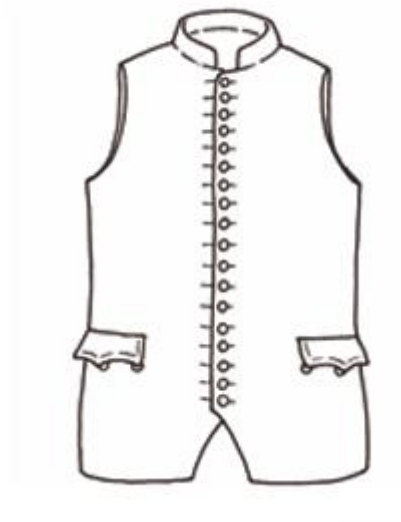
Mužský kroj – taneční

Součásti mužského tanečního kroje jsou stejné jako slavnostního kroje, ale nosí se bez doplňků (květy – vonička i klobouk, kapesník).

Košile z plátna pravoúhlého střihu, širší rukávy do manžet, límeček malý přeložený, se sámkou na prsou, s bílou madeirovou výšivkou podél légy. Počet sámků a krajka se liší na každé košili.

Vesta soukenná červená pro svobodné, tmavě modrá nebo zelená pro ženaté, dlouhá do hloubi sedu s řadou kovových filigránových nebo hladkých knoflíků na zapínání, přišité na tkaničce. Tři knoflíky jsou přišity také pod patkami kapes, jejichž okraj je tvarován dvěma obloučky se středovou špicí (viz nákres níže). Zádové díly jsou vypracované se dvěma princesovými a jedním středovým švem a zakončené zešíkmenými překrytovými rozparky. Vesta je dlouhá po zápěstí, podšívka je z béžového klotu.

Kalhoty černé/tmavé konfekční, dlouhé po kotníky, s pukem a vysokým pasem k upínání šlí. Kalhoty se zasunují do vysokých holínek.

Klobouk se širokou střechou.

Obuv – černé hladké vysoké holínkové boty.

Fotografie:

